

Prima instanță: judecătoria Botanica, mun.Chișinău (jud.L. Gafton)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Traciuc, M. Anton, Iu. Cotruță)

DECIZIE

20 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de Nadejda Arnautu împotriva deciziei din 28 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pelagheia Țîrdea împotriva Nadejdei Arnautu, intervenient accesoriu Maria Hrolovici cu privire la declararea nulității contractului de donație,

c o n s t a t ă :

La data de 24 decembrie 2014, avocatul Oxana Secrieru, în interesele Pelagheiei Țîrdea, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Nadejdei Arnautu solicitînd inițial anularea contractului de donație din 17 decembrie 2009.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la data de 17 decembrie 2009 reclamanta Pelagheia Țîrdea a încheiat cu Nadejda Arnautu un contract de donație, obiectul căruia l-au constituit bunurile amplasate în mun.Chișinău, or. Sîngera, str. Ion Creangă, nr. 36 și anume: - terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0733 ha, cu numărul cadastral 0111117.178; - casa de locuit individuală cu suprafața de 91,6 m.p., cu numărul cadastral 00111117.178.01;- construcție accesorie cu suprafața de 29,9 m.p., cu numărul cadastral 0111117178.02; - construcție accesorie cu suprafața de 15,1 m.p., cu numărul cadastral 0111117178.03.

Indică că, la data încheierii contractului reclamanta era grav bolnavă și nu-și dădea seama de ce se întîmpla la acel moment, suferea de o maladie, ce determină că în perioade de criză să nu-și poată conștientiza acțiunile, aceasta fiind localizată și într-o continuă evoluție de mai bine de 15 ani.

Afirma că, la momentul încheierii contractului, notarul nu a verificat specificul bolii de care suferea reclamanta la acel moment și, în consecință, nu a fost stabilit discernămîntul ultimei ca element al consimțămîntului pentru a putea încheia acte juridice.

În drept acțiunea a fost întemeiată pe prevederile art.225 Cod civil.

La data de 30 iunie 2015, avocatul Oxana Secrieru, în interesele Pelaghiei Țârdea, a depus cerere de concretizare a cerințelor, solicitînd declararea nulității contractului de donație nr. 1470 din 16 decembrie 2009, invocînd ca temei de drept prevederile art. art.210 alin.(4), 833, 835, 836 Cod civil. Ca circumstanțe de fapt, suplimentar la cererea inițială, s-a indicat că față de reclamantă au fost întreprinse acțiuni de maltratare, ceea ce denotă o ingraturitudine gravă.

Prin hotărîrea din 07 august 2015 a judecătorei Botanica, mun. Chișinău a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Pelagheia Țârdea împotriva Nadejdei Arnautu, intervenient accesoriu Maria Hrolovici cu privire la declararea nulității contractului de donație.

Prin decizia din 28 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de avocatul Oxana Secrieru, în interesele Pelaghiei Țârdea și s-a casat hotărîrea din 07 august 2015 a judecătorei Botanica, mun. Chișinău și s-a pronunțat o nouă hotărîre prin care a fost constată nulitatea contractului de donație nr.1471 din 16 decembrie 2009 încheiat între Pelagheia Țârdea și Nadejda Arnautu; a fost încasată din contul Nadejdei Arnautu la bugetul de stat taxa de stat în mărime de 9837, 06 lei.

Prin încheierea din 28 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost corectată eroarea admisă referitor la numărul contractului, cu indicarea în loc de „1471” numărul corect „1470” și numărul imobilului, cu indicarea numărului „36” în loc de „34”.

La data de 15 martie 2016, Nadejda Arnautu a declarat recurs împotriva deciziei din 28 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, solicitînd casarea acesteia, cu menținerea în vigoare a hotărîrii primei instanțe.

În susținerea recursului s-a invocat că instanța de apel a aplicat o lege ce nu trebuia să fie aplicată, a interpretat eronat legea.

Menționează că, la baza înaintării pretențiilor de către reclamantă au stat prevederile art. 225 Cod civil, conform cărora actului juridic încheiat de o persoană cu capacitate de exercițiu deplină într-un moment în care nu putea să conștientizeze acțiunile sale ori să le dirijeze poate fi declarat nul de instanța de judecată.

Indică că, acțiunea a fost înaintată la data de 24 decembrie 2014 privind anularea contractului de donație din 16 decembrie 2009, adică după cinci ani de la data semnării prezentului contract. Acțiunea înaintată în baza art. 225 Cod civil, în conformitate cu prevederile art. 271 alin. (1) Cod civil, este prescrisă.

Declară că, prin cererea de concretizare din 30 iunie 2015, reclamanta a invocat prevederile art. art. 833, 835, 836 Cod civil, care îi permit să pretindă anularea sau revocarea contractului de donație.

Consideră că, nici un temei din cele invocate de reclamantă nu și-a regăsit confirmare întru susținerea cerințelor sale în vederea declarării nulității contractului de donație, iar rezultînd din prevederile art.art.240 alin.(1), (3) Cod de procedură civilă, hotărîrea din 07 august 2015 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău este una legală și întemeiată.

Remarcă că, în motivarea apelului declarat, avocata reclamantei face referire la certificatul medical eliberat la data de 21 aprilie 2014 de către Centrul de Sănătate

Sîngera, mun. Chişinău, în care este indicat că Pelagheia Țârdea suferă de o maladie de 15-20 ani și că bolnava se afla la evidență cu HTA de gr. II cu evoluție. Însă, acest certificat -trimitere, eliberat de către medicul de familie, nu este o dovadă a incapacității persoanei sau despre o diagnoză, care a apărut drept urmare a careva boli, deoarece este doar o părere a unui medic. Pentru a motiva o astfel de acțiune, era necesar de a fi petrecută o expertiză în grup, conform cartelei medicale a pacientei Pelagheia Țârdea cu consultarea în paralel de către medici autorizați, care s-ar putea expune asupra unei diagnoze concrete.

Afirmă că, HTA este o boală ce se manifestă prin Hiper Tensiune Arterială, iar prin gradul de evoluție, gradul II - stabilește capacitatea de muncă pe baza asocierii formelor clinice de HTA. Certificatul medical indică expres că Pelagheia Țârdea pe parcursul anului 2010 a făcut crize de hipertensiune de câteva ori, însă contractul de donație a fost semnat în 2009.

Indică că, instanța de apel motivîndu-și soluția, a reținut în hotărîrea sa temeiuri de drept care părțile nu le-au invocat, nu au servit obiect al aprecierii și examinării în ședință de judecată. Or, prevederile art. art. 206 alin. (1), 207 alin. (1) Cod civil nu au fost apreciate de către prima instanță în cadrul examinării cauzei în fond și nici nu s-a solicitat aprecierea lor în apel.

Afirmă că, instanța de apel în motivarea soluției sale prin care a admis apelul declarat de Pelagheia Țârdea a reținut că „în speță există dubii întemeiate referitor la discernămîntul apelantei la data încheierii contractului, dubii ce nu au fost combătute în vre-un mod, la materialele dosarului lipsind probe contrare, raportarea acestora la faptul înstrăinării unicului imobil, în condițiile în care transferul dreptului de proprietate prevede și transmiterea în natură a bunurilor înstrăinate, denotă că în speță cauza contractului de donație nominalizat este ilicită”. Situație ce contravine normelor de drept invocate de instanța de apel în decizia sa și anume art. 210 alin. (4) Cod civil și art. 44 alin. (3) al Legii cu privire la notariat.

Conform declarațiilor martorilor Maria Hrolovici - notar și Vironica Russu Veronica, persoană ce a semnat din numele intimatei contractul de donație, audiați în ședința de judecată a instanței de fond, se atestă că intimata Pelagheia Țârdea, la momentul încheierii contractului de donație avea discernămînt, capabilă pentru a aprecia lucrurile la justa lor valoare și a lua o decizie.

În acest sens, opinează că instanța de apel a îngorât prevederile art. 117 alin. (2) Cod de procedură civilă, care prevede că, în calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Referitor la constatarea instanței de apel precum că ” (...) Această concluzie este fortificată prin faptul că intimata nu folosește bunurile imobile donate personal, în imobilul dat instalîndu-se familia fiicei sale (...)”, menționează că art. 315 alin. (1), (2), (4) Cod civil statuează că proprietarul are dreptul de posesiune, de folosință și dispoziție asupra bunurilor. Dreptul de proprietate este perpetuu. Dreptul de folosință include și libertatea persoanei de a nu folosi bunul. (...).

Conform art. 304 alin. (1) Cod civil, posesorul poate stăpîni bunul direct, prin putere proprie, fie prin intermediul unei alte persoane.

Specifică că, Pelagheia Țirdea continuă să locuiască în casă și în ogradă, nimeni nu i-a îngădit accesul sau nu a limitat-o în a folosi gradina sau casa. Nici prin faptul că posedă și folosește bunul imobil litigios prin intermediul fiicei sale, nu denotă starea de discernămint al pîrîtei la momentul încheierii contractului de donație. În opinia sa, acest argument nu putea fi reținut de către instanța de apel la adoptarea soluției.

Indică că, instanța de apel motivînd soluția sa în baza art. 225 Cod civil, face trimitere la prevederile art. 217 Cod civil și constată din oficiu nulitatea absolută a contractului de donație, indicînd că „(...) Colegiul respinge argumentele intimitei referitoare la tardivitatea acțiunii deoarece art. 217 alin. (3) Cod civil statuează că acțiunea în constatarea nulității absolute este imprescriptibilă, iar alin. (1) al acestui articol prevede că nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de instanța de judecată din oficiu”.

Afirmă că, rezultînd din prevederile pct. 16 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 1 din 07 iulie 2008, cauzele nulității relative se referă și la actul juridic încheiat de o persoană fără discernămint sau care nu își putea dirija acțiunile (art. 225 Cod Civil RM). Respectiv, nulitatea relativă a actului juridic este prevăzută la art. 218 Cod civil. Acțiunea în nulitate relativă, spre deosebire de cea în nulitate absolută, este prescriptibilă, adică ea trebuie intentată în termenul de prescripție extintivă. Termenul general de prescripție extintivă, conform art. 267 Cod civil, este de 3 ani. Astfel, specifică că instanța de apel urma să aplice prevederile art. 218 Cod civil și nu art. 217 Cod civil, respectiv nu s-a aplicat legea care trebuia să fie aplicată.

Declară că, soluția adoptată de instanța de apel nu corespunde exigențelor de motivare a hotărîrii judecătorești fondate pe art. 6 parag.1 CEDO.

Opinează că, prima instanță a constatat sub toate aspectele circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, a aplicat în modul corespunzător legea. Însă, instanța de apel, constatînd ca și prima instanță aceleași circumstanțe de fapt, a adoptat o hotărîre ilegală, situație care se datorează interpretării și aplicării eronate a legii.

Consideră că, remiterea cauzei la rejudecare este inoportună, datorită lipsei condițiilor ce ar justifica această soluție.

În conformitate cu art.434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 28 ianuarie 2016, iar Nadejda Arnautu a declarat recurs la data de 15 martie 2016, ceea ce denotă că recursul este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 13 iulie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificînd legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Nadejda Arnautu și va casa decizia instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art.130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Din materialele cauzei rezultă că inițial cererea de chemare în judecată în drept a fost întemeiată pe prevederile art.225 Cod civil.

Ulterior, prin cererea de concretizare s-au invocat ca temei de drept al acțiunii - art. art.210 alin.(4), 833, 835, 836 Cod civil.

Colegiul relevă că, instanța de fond, examinînd cauza a stabilit circumstanțele importante pentru judecare, a supus unei analize minuțioase fiecare temei de drept invocat în cererea de chemare în judecată făcînd concluziile de rigoare și nestabilind temeiuri pentru constatarea nulității absolute a actului juridic contestat.

Instanța de apel, însă, la judecarea cauzei, bazîndu-se pe aceleași circumstanțe de fapt, contradictoriu a indicat atît despre nulitatea relativă a contractului de donație, cît și despre nulitatea absolută.

Conform art. 210 alin.(4) Cod civil, dacă, din cauza unei deficiențe fizice, boli sau din alte cauze, persoana nu poate semna cu propria mînă actul juridic, atunci, în baza împuternicirii date de ea, actul juridic poate fi semnat de o altă persoană.

Semnătura terțului trebuie să fie certificată de notar sau de o altă persoană împuternicită prin lege, arătându-se cauza în a cărei virtute cel care a încheiat actul juridic nu a putut semna cu propria mână.

Conform art. 225 Cod civil, actul juridic încheiat de o persoană cu capacitate de exercițiu deplină într-un moment în care nu putea să conștientizeze acțiunile sale ori să le dirijeze poate fi declarat nul de instanța de judecată.

Conform art. 827 alin.(1) Cod civil, prin contract de donație, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părți (donatar).

Conform art. 833 Cod civil, contractul de donație încheiat în timpul unei maladii prezumate a fi letale pentru donator, urmată de însănătoșirea acestuia, poate fi declarat nul la cererea donatorului.

Conform art. 835 alin. (1) Cod civil, donația poate fi revocată dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei rude apropiate a acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o rudă apropiată a acestuia, situații care atestă o ingratitude gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată.

Conform art. 836 alin.(1) Cod civil, dacă donatorul, după executarea donației, nu mai este în stare să-și asigure o întreținere corespunzătoare și să-și îndeplinească obligațiile legale de întreținere față de terți, poate cere de la donatar restituirea bunurilor donate pe care acesta le mai posedă.

Din materialele pricinii rezultă că la data de 16 decembrie 2009 a fost încheiat contractul de donație între Pelagheia Țârdea și Nadejda Arnautu, înregistrat sub nr. 1470, autentificat de Notarul Privat Maria Hrolovici, conform căruia Pelagheia Țârdea a donat Nadejdei Arnautu bunul imobil amplasat în mun.Chișinău, or. Sîngera, str. Ion Creangă, nr.36, constituit din teren pentru construcții cu suprafața de 0,0733 ha, cu număr cadastral 0111117.178 și construcțiile amplasate pe acest teren: casa de locuit individuală, cu suprafața de 91, 6 m.p., cu număr cadastral 0111117.178.01, construcție accesorie cu suprafața de 29,9 m.p., cu număr cadastral 0111117.178.02 și construcție accesorie cu suprafața de 15,1 m.p., cu număr cadastral 0111117.178.03 (f.d.9-10).

Concomitent, Colegiul reține că contractul de donație a fost înregistrat la Oficiul Cadastral Teritorial mun.Chișinău nr.1, fil. ÎS „Cadastru” la data de 17 decembrie 2009 8(f.d.9).

Din conținutul contractului de donație rezultă că în numele Pelagheiei Țârdea a semnat Vironica Russu, care a fost împuternicită de donator, deoarece nu putea semna personal din cauza bolii (f.d.10-10 verso).

La acest capitol, Colegiul reiterează prevederile art. 210 alin.(4) Cod civil, conform cărora dacă, din cauza unei deficiențe fizice, boli sau din alte cauze, persoana nu poate semna cu propria mână actul juridic, atunci, în baza împuternicirii date de ea, actul juridic poate fi semnat de o altă persoană. Semnătura terțului trebuie să fie certificată de notar sau de o altă persoană împuternicită prin lege, arătându-se cauza în a cărei virtute cel care a încheiat actul juridic nu a putut semna cu propria mână.

Rezultând din prevederile legale enunțate și circumstanțele stabilite, Colegiul notează că, la încheierea contractului de donație a fost respectată forma cerută de lege, contractul fiind semnat de către o persoană împuternicită de către donator, în prezența acestuia, acest fapt fiind specificat de către notar expres în contractul autentificat.

Colegiul apreciază ca fiind justă constatarea primei instanțe precum că este tardivă cerința privind declararea nulității contractului de donație în temeiul art. 225 Cod civil.

În acest sens, Colegiul notează că reclamanta a invocat nulitatea contractului rezultând din prevederile art. 225 Cod civil, adică încheierea contractului de către o persoană care nu-și putea dirija acțiunile.

Colegiul remarcă că actele juridice încheiate în baza art. 225 Cod civil sunt lovite de nulitate relativă.

În această ordine de idei, Colegiul decelează că termenul general de prescripție extinctivă este de 3 ani, rezultând din prevederile art. 267 alin. (1) Cod civil, conform cărora termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Astfel, în condițiile legii, nulității relative îi sunt aplicabile prevederile art. 267 Cod civil, adică acțiunile în care se invocă nulitatea relativă sunt prescriptibile și termenul în interiorul căreia reclamanta poate să-și apere drepturile este de 3 ani.

În contextul dat, Colegiul precizează că contractul de donație a fost încheiat la data de 16 decembrie 2009, însă acțiunea în instanța de judecată a fost înregistrată la data de 29 decembrie 2014, ceea ce denotă că este prescrisă.

Prin urmare, Colegiul consideră eronată constatarea instanței de apel sub aspectul temeiniciei acțiunii în temeiul art. 225 Cod civil, deoarece această este prescrisă în condițiile legii, fapt menționat supra.

Colegiul reține ca fiind corectă concluzia primei instanțe privind netemeinicia acțiunii sub aspectul invocării art. 833 Cod civil, or, acest contract nu a fost încheiat în timpul unei maladii prezumate a fi letale.

Mai mult, extrasele medicale prezentate de către Pelagheia Țârdea în acest sens, nicidecum nu confirmă existența unei maladii cu consecințe prezumate a fi letale, or, din textul trimitere-extras datat cu 21 iulie 2014 se atestă existența HTA și HTC cu riscuri adiționale și angor pectoral de efort (*durere toracică ce poate iradia spre gât, maxilarul inferior sau brațe, consecință a unei proaste irigări a inimii*) (f.d.43) și precum că în decembrie 2009 Pelagheia Țârdea a urmat tratament la domiciliu, primind glucoză, vitamina B6, etc., conform certificatului CCM (f.d.44).

Tot aici, este de menționat că certificatul CCM nr.144 nu este datat, iar mențiunea precum că, în luna decembrie a anului 2009 Pelagheia Țârdea ar fi urmat tratament, este generalizată fără a fi indicată concret perioada de timp.

Totodată, Colegiul decelează că conform certificatului CCM nr.344, datat cu 17 noiembrie 2014, se indică că Pelagheia Țârdea necesită tratament de susținere (f.d.25).

De asemenea, Colegiul reține că prin maladii prezumate a fi letale urmează de

înțeles acele procese patologice (boala), indiferent de natura lor, care afectează organismul uman și duc, în mod inevitabil, la decesul celui bolnav. Prezumarea caracterului letal al maladiei trebuie fundamentată din punct de vedere medical și nu doar bănuită de donator sau alte persoane.

În consecință, Colegiul notează că careva confirmări medicale eliberate în perioada întocmirii contractului de donație ce ar fundamenta temeinicia ipotezei privind existența unei maladii prezumate a fi letale invocate de către reclamantă, nu au fost prezentate, or, certificatul medical este datat cu 21 iulie 2014.

Colegiul apreciază ca fiind corectă constatarea instanței de fond privind netemeinicia acțiunii rezultând din prevederile art. 835 alin. (1) Cod civil, or, atentarea la viața donatorului de către donatar sau a unei rude apropiate a acestuia, nu a fost confirmată, iar martorii audiați în confirmarea ipotezei invocate de reclamantă au declarat că despre pretinsa violență cunosc din spusele Pelaghiei Țârdea (f.d.77, 81), iar ofițerul de sector Alexei Cojocaru a relatat că nu au fost careva agresiuni fizice (f.d.87).

Tot aici, este de menționat că încheierea din 13 octombrie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău privind eliberarea ordonanței de protecție emisă la cererea Pelaghiei Țârdea, prin care a fost admisă cererea sa și aplicate măsurile de protecție a victimelor violenței în familie (f.d.111-114), a fost anulată prin decizia din 14 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău și cauza fiind remisă la rejudecare (f.d.117).

Alte confirmări care să ateste faptul că reclamanta este supusă violenței din partea donatarului sau membrii familiei acestuia, nu au fost prezentate.

Cu referire la netemeinicia acțiunii rezultând din prevederile art. 836 Cod civil, concluzie reținută de instanța de fond, Colegiul o apreciază ca fiind justă, deoarece temeiul precum că „nu mai este în stare să-și asigure o întreținere corespunzătoare și să-și îndeplinească obligațiile legale de întreținere față de terți” nu este confirmat prin careva probe. Întru confirmarea acestui fapt partea reclamantă a invocat starea materială dificilă, iar pensia ca fiind unica sursă de venit a ei și lipsa altui domiciliu, decât cel donat.

Colegiul relievă că reclamanta locuiește în continuare în imobilul donat, fapt menționat de reprezentantul acesteia în cadrul ședinței de judecată.

Acest fapt este confirmat și de recurentă în recursul declarat, indicând că Pelaghiei Țârdea nu i-a fost îngădit accesul sau nu a fost limitată în folosirea bunurilor imobile.

Colegiul consideră eronată concluzia instanței de apel precum că reclamanta nu folosește personal bunurile imobile donate, deoarece în imobil s-ar fi instalat familia fiicei acesteia cu care ar fi în conflict, or, această ipoteză nu are suport probatoriu, deoarece martorii audiați în cadrul ședinței de judecată indică că reclamanta locuiește în același imobil împreună cu nepoata și familia acesteia. Astfel, nu se confirmă faptul că reclamanta nu s-ar folosi de bunul imobil, în condițiile când însăși partea reclamantă susține că locuiește în prezentul imobil (f.d.66).

În consecință, Colegiul conchide că instanța de fond corect a concluzionat

asupra netemeinicii acțiunii în raport cu normele de drept material invocate de partea reclamantă.

În ceea ce privește soluția instanței de apel, Colegiul o consideră neîntemeiată și adoptată datorită aprecierii greșite a circumstanțelor cazului precum și aplicării eronate a normelor dreptului material.

După cum s-a menționat, instanța de apel a invocat atât nulitatea relativă a actului juridic prin prisma art.225 Cod civil, cât și nulitatea absolută prin prisma art.207 Cod civil.

Colegiul menționează că instanța de apel, constatând nulitatea relativă a contractului de donație conform art. 225 Cod civil, a evitat să se expună și asupra tardivității acțiunii în baza acestui temei.

Ori, după cum s-a menționat la stabilirea temeiurilor de nulitate relativă, instanța urmează să ia în considerare că unor astfel de revendicări sunt aplicabile prevederile legale privind termenul de prescripție extinctivă, care, la caz, a expirat cu mult timp pînă la depunerea cererii de chemare în judecată.

De asemenea, Colegiul relevă că hotărîrea instanței de apel este lipsită de certitudine fapt ce rezultă din enunțurile instanței de apel privind dubiile existente la capitolul discernămîntul reclamantei.

Astfel, concluzia instanței de apel nu este o constatare certă, ci reprezintă doar o presupunere referitor la lipsa discernămîntului reclamantei la momentul încheierii contractului de donație.

Colegiul indică că o astfel de abordare a judecării cauzei este inadmisibilă, ori, o hotărîre judecătorească trebuie să fie certă și să se întemeieze pe constatări și nu dubii sau presupuneri.

Mai mult, Colegiul reține ca fiind inadmisibilă și abordarea de către instanța de apel a sarcinii de probațiune, precum și repartizarea acesteia între părți.

În acest sens, Colegiul constată că instanța de apel ignorînd prevederile art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, în conformitate cu care fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, a pus pe seama pîrîtului obligația de a proba starea sănătății și discernămîntul reclamantei.

La capitolul nulitatea absolută a contractului de donație, nulitate invocată din oficiu de către instanța de apel, Colegiul menționează următoarele.

Conform art. 207 alin.(1)-(3) Cod civil, actul juridic civil încheiat fără cauză ori fondat pe o cauză falsă sau ilicită nu poate avea nici un efect. Cauza actului juridic se prezumă pînă la proba contrară. Este ilicită cauza care contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri.

Colegiul reține că anume invocînd acest temei de drept, instanța de apel a constatat nulitatea absolută a contractului de donație.

Colegiul reiterează caracterul contradictoriu al deciziei instanței de apel care simultan constată atât lipsa cauzei actului juridic, cât și ilegalitatea cauzei.

Prin urmare, instanța de apel a admis un conglomerat de temeiuri pentru a justifica soluția adoptată fără a distinge că ilegalitatea actului juridic presupune mai

întâi de toate existența acesteia, iar inexistența, lipsa cauzei conduce la lipsa caracterului licit sau ilicit. Ori nu poate avea caracteristici ceea ce nu există.

La capitolul lipsei cauzei contractului de donație, Colegiul consideră acest argument al instanței de apel ca fiind unul neîntemeiat din următoarele considerente.

Cauza sau scopul actului juridic este nu altceva decât obiectivul sau rezultatul final spre care tind a-l atinge părțile contractante. În contractul de donație, cauza este de a mări, cu titlu gratuit, patrimoniul donatarului din contul donatorului.

În speță, din explicațiile părții reclamante, dar și din înscrisurile administrate rezultă cert că bunul imobil a fost transmis în proprietatea pârâtei, contractul a fost înregistrat în Registrul bunurilor imobile, pârîta gestionează imobilul.

Aceste circumstanțe denotă că patrimoniul pârâtei a crescut și respectiv atestă existența cauzei contractului.

Mai mult, Colegiul reiterează prevederile art. 207 alin.(2) Cod civil, conform cărora cauza actului juridic se prezumă pînă la proba contrară.

Din norma citată rezultă că cauza nu trebuie dovedită, existența ei fiind prezumată de lege, iar sarcina de a dovedi lipsa cauzei este aceluia ce o invocă.

Este de remarcat că reclamanta nu a invocat lipsa cauzei, iar instanța de apel invocînd-o nu a probat-o, ci dimpotrivă a constatat existența cauzei doar că a determinat-o ca fiind ilicită.

Argumentul instanței de apel privind caracterul ilicit al cauzei actului juridic în litigiu, Colegiul, de asemenea îl consideră ca fiind lipsit de substanță, din următoarele considerente.

Cauza actului juridic poate fi considerată a fi ilicită doar dacă ea contravine legii, ordinii publice sau bunurilor moravuri.

Instanța de apel constatînd ilegalitatea cauzei contractului de donație nu a indicat prin ce se exprimă acest caracter ilicit.

Dimpotrivă, Colegiul decelează că în legislația în vigoare nu există norme imperative care ar interzice donația unui bun imobil de către părinți copilului, în speță de către reclamantă pârâtei.

De asemenea, un astfel de act juridic și cauza acestuia, în circumstanțele speței, nu contravine nici ordinii publice, nici bunelor moravuri, ci din contra este deseori încheiat.

Colegiul relevă că în cadrul judecării pricinii, instanța de judecată a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

În circumstanțele de fapt și de drept menționate și avînd în vedere faptul că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, apreciind greșit circumstanțele de fapt, iar hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea normelor de drept material și procedural, cu verificarea și aprecierea probelor administrate în conformitate cu art. 130 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții

Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei contestate și menținerea în vigoare a hotărîrii primei instanțe.

În baza celor expuse, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), art.445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Nadejda Arnautu.

Se casează decizia din 28 ianuarie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pelagheia Țârdea împotriva Nadejdei Arnautu, intervenient accesoriu Maria Hrolovici cu privire la declararea nulității contractului de donație, cu menținerea hotărîrii din 07 august 2015 a judecătoriei Botanica, mun. Chișinău.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală